A. E.

Lærdóms listinar á Golgatha.

Alexander Einarsson fyddi

240
Lær

Lærdooms Listernar
aa
Golgatha
under JEsu Kroße,
edur
þær helgudu
Lærdooms Lister.

Framsett i einum

Draume,

hvar Lærdooms Listernar koma ad tilbidia under Kroßenum.

Fyrst af Þysku aa Frønsku, Engelsku og Donsku yfersett,

og nu i þad

Islendska Tungumaal

af

A. E.

Prentad i Kaupmannahøfn

hia Bradurunum Joh. Christ. og Georg Christoph. Berling.

Anno 1768.

Rogatus ab interprete, ut Verſionem hanc Islandicam, ſui, opinor, commendatricem, verbô commendarem ego, ſermonis patrii antiqui *latèque* olim *regis*, ſed qvi tam *exiguis*, nec intemeratus idem, *continetur* hodie *finibus*, non indiligens aut prorſus expers; probo in homine Islando ne literato qvidem, ſed digno, qui fuiſſet, ac collaudo, qvòd ſcriptô ingenioſè piô niveósque Germanorum, Gallorum, Britannorum, immo Danorum, quorum omnium lingvis loqvitur, calculos promeritô, carere noluit cives ſuos, *extra ſidera* ferme illos *ſolisque vias*, at extra omnem ingenii aleam poſitos; oſtenditque, non adverſus coelum, uti fabulati ſunt profani, impoſitam *Pelio Oſſam*, ſed in Coeli obſeqvium, Heli coni qvidem Golgatham & utrumqve Heclæ impoſitum. Scribeb. Hafniæ poſtridie Calendas Martias MDCCLXVIII.

C. F. WADSKIÆR.
Fac. Phil. h. t. Decanus.

Ydar Hægreifalega Excellence,
Hatt og Velborne Nædugaste Herra,

Herr

Otto Greife af Thott,

Herra til Gauneyar, Strandagardar og Lindeswallar.

Riddare af Elephantenum.

Hans Kongel. Majestæts til Dannmerkur og Norvegs Geheimme Rad i Geheimme Conseile. Yfer-Secretaire i hvi Danska Cancellie. Præses in Collegio de Cursu Evangelii Promovendo. Fyrste General-Kirkna-Inspecteur. Patron fyrer hvi Kongel. Universitete i Kaupmannahofn. Præses fyrer hvi Kongel. prijsverduga Lærdooms Lista Societete, og Skoola-Herra til Herlufshvolms adallega Skoola.

Oskast Nad og Fridur af Gude med allskins Giædar fullre Bleßan!

Ydar Hægreifalega Excellence!

Hætt og Velborne Nædugaste Herra!

Eg sem er sæ allraringaste æ medal Ydar Excellences þienara, dirfest til i stædstu Aud-

Audmykt og Undergefne ad fram-
koma med þennan litelfiørlega
og liettvæga Bækling fyrer
Ydar Hægreifalega Excel-
lences Augu, audmiukast bi-
diande, ad hann mætte verda i
Næd æliten, og Ydar Excel-
lences gunstugasta forsvare
Recommenderadur; hvar fyrer
jeg hefe vogad mier til ad setia
Ydar Excellences Hægrei-
falega Nafn framan æ þann
sama, hvern jeg hefe i fæfræde
minu olærdur Yfersett af Døn-
sku æ mitt Moodurmæl, ad jeg
þarmed kiynne ad þiena minum
kiæru Landsmønnum, sem villdu
Upphvatter vid Ydar Hægrei-

falega Excellences Esterdæme hønum moottøku veita og med Esterpænka gegnumlesa. So sem eg veit, ad so vel peir sem adrar pioder i heimenum hafa lijst og Esterlaungun Ecke alleina i ad lesa og ihuga peskonar Bækur, pa pær færa nockurt Gagn med sier, (hvar um pesse Bæklingur mun sinn Lesara sannfæra).

Helldur og so marger af peim Æfa sig i peim priisverdugu Lærdooms Idkunumm, hvert ecke var so almennelegt hia vorum Fornalldar Forfedrum, sem løg-

du

du sig meir efter Listum þeim er á gamla Norrænu Sprootter køl-luduſt. Enn þar þvert i moot (Gude sieu þacker) finnaſt þeirra marger, sem ecke þurfa ad standa á bak annara i tiedu Efne, ef þeirra Efnaleise og adrer Hentugleikar ecke bægdu þeim þar frá. Enn þar eg veit eingan ypparlegre, ágiætare edur betur Sinnadann, i moote mijnu Fædæku, eimdum þøknu Fødurlande á medal allra Kongsens Rádgiafa; þeirra sem hafa med Rád og Dád vidleitaſt ad hiálpa Føllnu Islande á Footen, enn

Ydar Hægreifalega Excellence.

Hverium kunne eg þæ med stærre Riette tilskrifa þennann litla Bækling, sem eg hefe afklædt þeirre Dønsku Drakt, og iklædt aftur Islendskre, enn Ydar Hægreifalega Nafne; hvar fyrer eg audmiukast bid og vona, ad Ydar Excellence næduglega antaked þessa mina einfølldu Diørfung, sem rekur mig Overdugan ad leita Nædar hiæ Ydar Excellence! fyrer þenna osielega Fæviises Frum-

grooda

grooda af minne dirfsku fullu Fyrertekt.

Mijn einlæg Osk er, ad Gud, sem er ørlætur Nædarennar Utdeilare; vyrdest ad læta vid Ydar Hægreifalega Excellence frammkoma hans Sannleiks fullu Orda Fyrerheit og Lofaner, sem gefast peim er læta sier af øllum Krøftum umhugad vera, um hans Lærdooms nækvæmustu Umsioon, og Forsvars fullu Utbreidslu, til Eflingar hans odaudlegre Æru, hvarvid peim vegvilltu Vegur vissast til Velferdar, sæ same vyrdest ad metta Ydar Hægreifalega

Excellence med laungum og gledelegum Lijfdøgum! Jeg lifi inn til mins Dauda

Ydar Hægreifalega Excellences

Kaupmannahøfn,
þan 1 Martii 1768.

i Kædstu Undergefne

audmiukaste þienare,
A. E.

Peß

Þess Danska Yfersetiara

Formale

til Lesarans.

Þesse litelfiørlege Bæklingur er utlagdur af þvi Þyska Tungumæle. Eirn Autor, sem ecke hefur þooknast ad gefa tilkinna sitt Nafn, edur hvor hann var, liet þann sama fyrer fæum ærum sijdan

sijdan innfæra i þau Dresdensku lærdu Tidende*, sem samastadar utgefast under þeim Titel af: Gelehrte Anzeigen.

Autors intakande Skriftarmæte sovelsem og þessa so kallada Draums vigtuga Innehalld, sann yfer allt Elskara og Velunnara, i kortu Mæle hun var sampikt af øllum, og fanst innan fortrar Tijdar æ øllum Stødum i Pyskalande. Menn medtoku hana ecke sem þess Slags toma Drauma, þar oft under glim-

* Anno 1762, Dresdenske gelehrte Anzeigen, Num. 3.

glimrande Titlum uppfilla stoorar Bækur; helldur medkendu menn pad (Efne) hreinann og klæran Sannleika, hvert Autor so ægiætlega, og so Prijdelega, hefur pooknast ad innklæda i Lijking af einum Draum.

Pad varde ecke helldur leinge, firre enn petta lijsted Verk i framande Løndum var openberad, yfersett og prentad. Med hvada Efterlongun pad var medteked i Englande, pa pad par a Engelsku first kom fyrer Liooseð, og sama ar a Føstudægen længa i Loyd's Evenings Post var innfært,

fært, vitnar þad annad stoora Upplag, sem strax þar efter var giørdt.

Su Franska Utlegging prentud i Strasborg, er og so alkunnug. Yfersetiaren getur ecke noogsamlega hroosad og vidfrægt þetta lited Verk. Hann seiger: „ Sía þyske Original getur þaserad fyrer eitt Meistarastycke, „ sem innehelldur i sier Otallega „ margar hroosverdugar Dygder.“ Um Materiuna, sem hun innehelldur, forklærar hann soleides: „ Hun mæ vidkoma, „ seiger hann, og intressera eirn

„ og

„ og sierhvørn, utan Þæ, sem „ gefa sig ut fyrer so kallada * „ Esprits forts &c. „

So sem jeg ad undan førnu hefe talad um Þetta, so giørest Þar ecke helldur Þørf til, ad utfæra Þær Orsaker, sem hafa hrært mig til eirnrar Danskrar Utleggingar af Þessu Kvæde.

Þad være ad Oska, ad allt Þad sem er til allmennelegrar Nitseme, være og so til almennelegrar Brukunar.

Þad er og so minn ætlettningur med Þetta mitt lijted Verk,

og

* Falls spaunien villu kennendur.

og Mæled hvar efter jeg sigta med mijna Utleggingu.

Autors Osk ad Lærdooms-Listernar mættu helgast, item vilde sinna allra riettsinnadra Christenna Kiærleika, og Christi Kroß Elskendur, villde foreina med hønum peirra Hiartans Osker, ad upplifa med hønum þa Sælu og Sæluhiælplegu Tijd.

Hann leider hier eina og sierhvørja Lærdoomslist utaf fyrer sig, til JEsu Kroß, og yferstøckur þær med hans heijlaga Bloode; han vill ad þær skule uppfrædast under Kroßenum; Golgatha skal vera Parnassus, og ad þær soleides

leides skule forklæraſt og kennaſt ad þær kunne adbrukaſt til JEſu Rijkes Þioonuſtu.

Þesſer edla Þænkar vitna um Riettelega þecking æ Christo og eitt riettſinnad Hiartalag.

Eirn Heidinge, sem studerade i Athen og Room, þeinkte ecke soleides. Enn i Christendoomenum bære þvi ad vera almennelegt.

Mijn Osk er, ad marger vid þeßrar lijtellrar Skriftar leſtur, mættu fa riettelega Liſting til christelegra Digda og Mannkosta.

Um Uttleggínguna vil jeg enn þa lijted minnaſt, ad jeg hier og þar, fyrer þeß betur ad utfæra Autors Meiningu, hefe teked

fæa ein Ord af peirre Frønsku Utleggingu, edur lijka sem hann, teked mier þæa Disrsung fyrer ad gænga fræa Bookstafnum, æn þeß ad vikia fræa Meiningunne.

Þau almennelega kunnugu Nøfn þessara Lærdooms Lista, þurfa aungvarar Uthjsdingar vid. Enn þau minna kunnugu, hefe jeg fyrer þæa einfølldu og Fæfrooðu, nedan under æa Bladsijðunum, i eirnre Nootu forklærad.

Meira helld jeg ecke þarflegt ad minnaſt æa, helldur Enda, nied þeim alkunnugu, bænar Ordum:

Si Christum nescis nihil est, si cætera discis:
Si Christum discis, satis est, si cætera nescis.

Ella æa þenna Hætt:

Þoo ad þier vited allà hlute en hafed ecke þecking æa Christo, so er þad ydur gagnlaust.

En þo þier aungvan annan hlut vited utan alleina þennann Christum Jesum, so er þad ydur noog.

Hættvyrdande Tilheyrendur!

Par finst þoo stundum medal Drauma, soddan nockud, sem monnum eij bære ad forakta, edur misvirda; so forþienat utan Tvyl, sæa Draumur sem firrgeingna Noott, so ægiætlega uppfillte mijn Skillningarvit, (nockud Efter-

þeinkingar vert.) Saume er nu so lí=
fande inpriktur i Huga mijnum, ad
jeg get fortalid hann Ord fyrer Ord.

Jeg var Dægen fyrerfraumm med
mijnum Þaunkum sierdeiles burtvi=
kenn til Lærdooms Lístanna Jhugunar,
skodade þeirra ansigkomulag, þeirra
Nitseme, og þau vigtugu samlijkingu
sem finst a medal þeirra, þad var
min ansettningur, ad giora eina al=
mennelega Toblu yfer þau alla, ad
jeg a eirn gæang gieete sett mier þau
somu fyrer Siooner, i þeirre bestu
Eindrægne, og samanteingingu, þetta
Erside fiell mier alt of surt, jeg vard
þreittur, og so snart jeg hafde gefed
mig til Sængur minnar, fiell jeg i
diupan Svefn.

Mig dreimde, ad jeg þoktist vera
i þeim Landamerkium, sem liggia
vid

vid Parnassum, þad Heidingska Musafiall. Hier þeinkte jeg med sialfum mier, skalltu nu aan alls Efa finna Lærdoomslisternar hier samansafnadar. Jeg klifra uppa Fialled, hier villde jeg bidia mier Ordlofs, ad meiga undersækia þeirra asigkomulag og Nitseme, samt med þeirre Foreiningarennar Kediu, sem samanumbindur þær eina med annarre. Enn nu var jeg ecke komenn riett langt upp, firre enn þar mætte mier mikell Fiollde afgudslegra Skurgoda, hvoria Heidingiarner frammleiddu sier vid hond, þesse Sioon var so heidingsk, Onautturleg og Oriktug, jaa Lofted sialft, sem susade med sterku Vedre kringum mig, var so þikt og fortrillt, ad saa maalshattur, fiell mier i Paunka: offter Heimska, Higgnum hiau.

Himenenn yfer mier sijndest ad blæsa med hrædelegu Ovedre, jeg tiet af ad stiga leingra upp. Misfornæga og Hrædsla tooku mig so sterkt, ad jeg vaknade upp.

Jeg snere mier nockrum Sinnum vid i Sængenne, og sofnade sijdan. Nu dreimde mig, ad jeg var i einu ødru Bigdarlæge; jeg stood a Fiallenu Golgatha. Hier hieck Konungur Dijdarennar, Drottenn Jesus Christur, riett fyrer mier a Krossenum. Hans Nafn er Guds Vijsdoomur. Þar frammlijste igegnum hans allradiupustu Nidurlægingu eirn Oransakanlegur og Oum rædelegur dijrdarennar Hautignar Lioome. Thabors Glanse sæst a Golgatha. Endurlausnarenn talade til mijn Snu hier vid og sia, og jeg sæ eirn tolurijkan Flock af Himneskum Joomfruum . .

In-

Indesseme og Roksamlegt tillit lijste ut af þeirra ansioonum. Ein Dufa hvijt sem Snioor, og skijnande sem Soolenn, leid yfer þeim, og filgde þeim, þegar þær giordu þeirra Uppgaungu a Fialled.

Þu blessada Guds Lamb hroopade jeg, fullur af Forundran, hvørier eru þesser mier var svarad, þad eru þær helgudu Lærdoomslister, sem koma ad tilbidia mig. Jeg stansade ferd minne, og sa til, riett sem eirn, þar er burtriktur, edur fraa sier Numenn.

Þær geingu framm i þeirre ansiætustu, og bestu Eindrægne, halldande su eina, þeirre annarre vid Hønd, og voru so prijdelega samannbundnar, lijkasem þær hefdu allar vered eijn einasta.

Nu nædlægdu þær sig ad Krossenum, med innelegre Audmykt, og litelæte, lijka sem þeir Esaiæ Seraph. og so uppfilltar med Glede sem eirn Eingill, þar stendur fyrer Gudz Troohne, og skodrar hans dijrdarlegu Mind? i einu læge, nidur kostudu þær sier allar ad Jordena, og sungu einsstemmande: Haleluja, Heidur og Æra vere þeim, sem hanger ad Krossenum, þeim stoora Lifsens Hertoga. Þar efter framm-geingu su eina efter þad adra, kistu þær gegnum borudu Hendur og med-tooku þann blooduga Konung, lijka sem Furstar, þeirr ed mootetaka sinnum Londum, sem odru Lehne af þeirra Monarch.

Su fyrsta og elldsta medal þeirra var Historian, hun nidurlagde eina stoora Boock vid Fætur þess Krossfesta;

Heim,

Heimsens Fyrsta Hættalag, O Messias, sagde hun, Kiarnenn og Saalen af pessare Book, er pijn Historia, pijn Verk, og pijnar Daadsemder. Skrifadar med gullegum Bookstofum og med pessum Penna i minne hægre Hende, vil jeg med pinne Naadugu Umsioon, enn nu frammveiges upptekna pijnar Gjorder, og pijns allramarkverdugasta Rijkes Tilstand inntil Dagsens Enda.

Efter henne filgde su verdslege Visdoomur, (Philosophia). Hennar Augu voru nockud nidursleigen, sem eirn par fyrerverdur sig, edur skammast sijn. Poo um Sijder upplifte hun peim innelega Hijrt, med einu Augakaste a Krossens Trie. O sæte Frelsare, æpte hun, hvad leinge hefe jeg leitad! par finnst Saanleikur i Heimenum. Saanleikur brig-

dull og fallvalltur sem Tunglsens Birta. Nu, þar þu ert komenn i Heimenn, i þier er Sannleikur sem Soolen, i þijnum Leindardoomum giruist eg ad undervtisast; Þvi þu ert Siælfur Viisdoomur og Sannleike. Jæa Drotten Gudz Dærleg-leike er lvtjsare enn Mannanna, hun vard þeigiande og gladde sig.

Hierefter framnkom Lærdoomur Skinseminnar, (Logica) sem ein audmiuk Ambætt; hun gierde eitt diupt Kniefall, med ollum þeim mannlegum Vitsku og Forstandz Kroftum; Þu Læremeistare semert komenn fræa Gude, medtak þu mig i þinn Skoola, kenn þu mier ad þeinkia, dæma og slutta, og nauda mig med Upplijsingu þijns eilifa Anda.

Nu

Nu efterfilgde Metaphysica a). Af hennar Augum las madur Higginde og gegnumpreingiande Forstand b), hun fiell alldeiles i stærstu Forundran, vid pad fyrsta Augakast ad pann Kroßfesta, leinge stood hun stillen og peinkte sig um, endelega bente hun sijnum primur Systrum, Ontologica c), Pneumatologia d) og Theologia Natu-

a) Grundadur Lærdoommur er ein Lærdoomsliſt sem handlar um þa fyrstu Grund til þeß mannlega Lærdooms. vid. Gotsched. Theor. Philoloph.

b) Sa þyske Autor stadfestande sijn Ord ad Postulans Pauli diupu Hugrenningum og Lærdoomum seiger, ad Metaphysica kom med diupum Postullegum Augum. Utleggiaren hefur ecke vogad ad biena sier afþessu uthrikkelega.

c) Lærdoomur um asigkomulag og athæfe kenner oß Hluttanna eigenlega Nattturu og Eigenleigleika.

d) Lærdoomur um Salena og um Andana.

turalis e). Þær komu og stoodu þar, lijka sem hun, grundande og i diupum Þaunkum, þartil um sijder, su fyrsta af þeim, alldeiles frœa sier Numen? Uthroopade Gud i Hollde! Þu Tijdarennar og Eiliifdarennarundur! þu manneskiulega Forstands Lioos, og til allra Lærdooma vellande Kellda. Uppfill os med Skillninge um! Þig! þær stoodu upp og geingu til Sijdu.

Nattturunnar Lærdoomur, Physica, sem Naumlega gat uppbeded Sinnar Tijdar, fiell af Glede, og vard hreint frœa sier Numenn, sem ein þirst Bij, med brennande Eftirlaungun, ad meiga kiisa Frelsarans Under þusundsinnum: O minn stoore Skapare! þu Nattturunnar Osijnelege Biggingarmeistare, hvors skugga

e) Lærdoomur um Gud, af Nœturunnar Lioose og Gudz Giørdninga.

ga jeg so oft med Himneskre Vellyst, skodad hese, a so Otelianlega Morgum Skopunar Verkum, hvad skedur mig, og hvorleides vill pad gaanga mier, pa jeg fæ tig sialfann ad sia; O pid blessudu Bloodzdropar! Pierfem frijdpægdud Himenenn, og hafed frelsad Jordena fra Banne. Pier sem vallded pvj ad jeg finn Himenenna Jordunne, jeg sver pier til, pu Endurlausnare, jeg sver vid Gud pinn Fodur, ad jeg vil samansafna ollum pijnum Skiepnum a Golgatha = = = = =

Hun pvang sig til ad brioota af, pa ein onnur af Dijrdarlegre Sioon, næst efter henne, skillde koma framm, ad tilbidia og medtaka; Matheſis f) var hennar Nafn. Sem ein Furstinna kom

f) Lærdoomur um lijkamlegra Hluta Stærd og Vidmakihellde.

kom hun, leidvijsud af æruverdugum Systrum, øllum sijnum Þaunkum og Hugrenningum hafde hun snued til Goel aa Trienu, hun fiell i stærstu Forundran, Stoorleike hans Nidurlægingar, Kraftur og Styrkleike hans Siukdooms, færdu hana so laungt fraa Siælfre Sier, ad hun fiell i Omeigenn = = = = = Hun raknade vid aftur, og uppoffradde ellum sijnum Krøftum til ad þioona honum, sem er Omælanlegur, allt hennar Forunneite hafde noog ad giora. Arithmetica, (Reikningar-Konstenn), giorde Reikning yfer Synda-Gialldenu, sem Gudz Lamb bar, og bleiknade af Ofraun, hun utreiknade Fyrergefningena, hans Bloods Verdugleika, tolu þeirra Endurleistu, Naadar Skattanna Rijkdoom. - - - Hier tapade hun Tolu og Reikning, enn griet af Glede.

Geo-

Geometrien g) nidursekte sier alldeiles i Breiddena, i Leingdena, i Dijptena, og i Hædena, saf hans Kiærleika. Hennar Glede var Outseigangleg.

Mechaniquen h) kom i ofurmaata stoora Hræring, med oll sijn Verktool, til ad þioona hennum, sem af Mannlegum Kiærleika ecke skammadest sijn vid Timbursmijde.

Aerometrien i) uppleitade a Golgatha, eina nija og himmeska Jlman, af Osidvanalegre, og heilsusamre Verkan, og um vatned, og blooded, af hans Undum, og þess Kraft, talade

g) Mælekonsten, eirn Lærdoomur ad utmæla Stærder efter þeirra Leingd, Breidd, Hæd og Dijpt.

h) Lærdoomur um Hræringar Almennelega, item vidvikiande Verktool ad auka þeim Krasten.

i) Lærdoomur um Losted þess Verkaner og Krafta.

de Hydroſtatiquen k), og Hydrauliquen l) med ſtærſtu Forundran. Optiqvens m) Glede ſtood maalud i hennar Andlite, og ſtriaalade ut af hennar Augum. Hun ſaa og vard ecke mett af ad ſiaa. Hier er Gudz klaraſte Speij-ill, uthroopade Catoptriqven n), hier þarf madur ecke Stæckunar Glas, ſagde Dioptriqven o). Og Perſpectiven p) teiknade þaa gudoomlegu Sioon fraa Golgatha til Zion.

Aſtro-

k) Lærdoomur um þau Verkan, ſem þeir fliootande Lijkamer hafa a ſoſtum Lijkomum.

l) Lærdoomur um Hræringar þeirra Fliootande Lijkama.

m) Lærdoomur um Sioner og Striaala.

n) Lærdoomur um Speigla og gegnumſtriaalande Striaala.

o) Lærdoomur um Augnagloſs og afbrottna Striaala.

p) Lærdoomur um Kijking, ad laera ſier ſijnaſt eirn Hlut nære, lijkaſem han ſier ut laangt fraa.

Astronomien q) lijdande med Himneskum Vængium. Kiste þar gegnum borududu Hendur, sem hallda og umfadma ollum Heime. Hun sette uppa hans Hofud, yfer þirne Kransenum, eina Coroonu af Stiornum, og til Jferskriftar skrifade hun: **Su klara Morgunstiarna og Riettlætisins Sool.**

Jordenne fyrerkom Geographien r). Historia um Jarderennar ásigkomulag, at Golgatha, Tijuþusundsinnum stærre enn til forna.

Chronologien s) bijriade frau hans Fædingar Are, eirn nijann Tijdarenar

C nar

q) Lærdoomur um Himneska Lijkame þeirra Stærd, og Hiæringar.

r) Historia um Jordena, og Jardarennar Parta.

s) Eirn Lærdoomur um Tijdarennar Reikninga, sem inndeiler og fastsetur markverdugar Reinslaner, vidvikiande Tijdenne.

nar Reikning, og kallade sama: þa þægelegu Tijd, Hiaalprædesins Dag, Drottens Velhooknunar ar, þad fyrerkom mier sem jeg heirde þad arstal, af yferstandaude are.

Gnomoniquen t) teiknade a Hofudskeliastaden eirn Himneskan Soolarvijser, so forundrunarlegan, ad han vijsade Stunder, so vel um Natt sem Dag.

Artillerie-Konsten u) bad hann vid hvers Reidar-brunn, Himnarner skialfa og hrærast, hann sem nu uthellte sijnu Bloode a Jordena. ad su Tijd snart mætte koma, ad menn ecke meir medhirftu hennar þioonustu, enn i hans Naglaforum og opnudu

t) Eirn Lærdoomur um allslags Soolskijfur.

u) Eirn Lærdoomur um Hervopn, Skot, og hvad þar til heirer.

nudu Stjdu, fann Fortificationen v) alldeiles Oyfervinnanlegar guddoomlegar Festingar, hun yfervegade þeirra Adgaang og aakallade Sauluhialparennar Biarg, um oruggva Skialldborg.

Architecturen (Biggingar-Konsten) gleimde allre Prijde og Prakt i Babilon og Room, jaa i Musterenu, og þvi allra Helgasta. Hier fann hun Grundvøllen til þeirrar Himnesku Jerusalem.

Algebra x) med hrukad Andlite og grundande Augu, lagde Stoorletka vid Stoorletka. Hun utreiknade i Trunne til Sindranna Besta, i þeirra stoora Volæde og Fæktædoom,

v) Strijdzbiggingar-Konsten, Lærdoomur um Festingar, þeirra Bigging, Forsvar og Strijds Atferd.

x) Eirn Lærdoomur, sem kenner Stærdarennar Lijking og Utreikning.

hun utreiknade þau Hlute, ad jeg skelfdest yfer. Hun flutte Fialled, ad þad Endelega vard uppsvelgt, af þvj Oendanlega, og hun tilbad.

Efter ad Mathesis med hennar Selskaps Sistrum, inntil Algebra, hafde tilbeded under Krossenum, naalægde sig nu sia Philosophiske Mooral y). Hun var Frijd aasijndar, þoo nockud bleikhladen i Andlite, Fetleu og fyrervard sig, hennar Augu voru nockud dimmleit aasijndar, enn so snart hun medtook Frelsaran, so forhækkade hans Blood aastaanlega hennar Andlites Farfa, so Lioos og Lijf þreingde inn i hennar Augu, i hennar forunneite voru þriar Sistur, Ethica z), sem gioret Digdugar og froo-

y) Sia practiske verdslege Vijsdoomur, kenner um Mannana Frijverk.

z) Sidalærdoomurenn.

froomar Manneskiur, Oeconomia a), sem tilreider eirn verdugan Hussodur, og Politicà b), sem skickar gooda Borgara. O þu Mannsens Son hroopudu þær, med harre Raust, þegar þær hofdu Skoodad hann? frau nu af vilium vier, med þijnu Utvolldu Efterdæme, uplijsa og kunngiora, vora Sidalærdooma, þu ert sa digdasamaste madur, sa verdugaste Husfader, sa beste Borgare! þu ert eirn lifande Sidalærdoomur, og Høfundur, til allra Digda og Mannkosta! - - - - Aller Stioornendur, skulu af þier, sagde Politiqven, læra þeirra stioorunnar Form, jeg vil under þijnum Krosse vijsa þeim Josephs, Davijds og Daniels Fotspor.

a) Hushøndlunar-Konstenn.

b) Statz-Klookinde.

Nu strax efter framm kom med gudoomlegu Liooſe lioomande, þeirrar Heilogu Skriftar, fyrſtafædda Dootter, hun openberade þann ſanna Lærdoom um Gud (Theologia revelata) leidvijſud af Exegetica c), Dogmatica d), Polemica e), Theologia moralis f), Homiletica g), Aſcetica h), Catechetica i), og enn nu fleire heilſuſamlegum Siſtrum.

Himneſkur Dijrdarlioome ſtræalade ut af þeirra Augum. Þeirra æruverduga æſijnd yfergeck alla hlute, og vid þeirra tilkomu Stjnduſt allar

c) þeirrar heijlogu Skriftar Uttulkun.

d) Høndlar um Truarennar greiner.

e) Kenner ad afleggia alla Villulærdooma i þeirre Sønnu Tru.

f) Høndlar um eins Riettchriſtens Pligter.

g) Um Predikun og Gudz Orda Openberan.

h) Um chriſtelgar Digder og Gudz þioonuſtu gjørd

i) Um Barnanna Undervijſan.

allar adrar Lærdoomslister ad spretta upp af fagnade; lijka sem Boru þau er koma frá framande Londum, heim aftur, vid fyrsta Augakast á þeirra Forelldra Kunnugu Tialdbuder, upplijfast á eirnre leinge safnadre Hiartans Glede, er þau mæter þeim, sem eirn sætur og hægur Vindblær. Soleides full af brennande Efterlongun og Uppvellande af Glede, og underkastade sig Gudz Speke, med sijnu Forsneite, fyrer Krossenum, lijka sem þeir ed hafa Hertekner vered, enn nu luckulega tilbaka heim komner. Heill siertu Golgatha, þu blessade Stadur! hroopade su fyrstafædda Dootter, og umfadmade þad bloduga Trie, med þess truada Thomæ Medkennингu.

Hun kallade þad sinn Lijfsens Brunn, og Hofudskeliastaden sijna

Paradijs. Hver sem ecke finnur Gud hier, sagde hun med eirnre gudoomlegre Raust, hver sem ecke finnur Gud hier, hann finnur hann alldrej.

Exegetica kallade thad Gudz Lamb Kiarnann og Liooseth i ollum hennar Utriettingum Saalena og Innehallded af ollum Textunum. Dogmatica prijsade sinn Hofud-Articula, um Endurlausnena, sem sa thar skillde med gudoomlegum Strialum, prijda hennar Læresettninga, og Raustenn nidur af Himne sem eitt reidar-Þrumuslag, svarade Amen. Polemica soor, ad hun med Sverde andans i hende sier, villde forsvara thann at Krossenum spottada, og Hauduglega Utleikna, Jesu og Frelsara, Heijdur og Æru, moote ollum Sathans Utsendrum.

Sa

Sca Theologiſke Moral dijfde ſijnum Klædum diupt nidur i hans Blood. Hun uſaug af hans Munne hanns Sinne og Andarkraft, og prijdde ſig med hans Nidurlægingu, og ſaarre Kvol og Pijnu. Jeg vil uthroopade Homiletica, kunngiora þijna Sauluhiælp, inntil Verallda-rennar Jtſtu Endemarka! og i þvj ſama ſette hun þa Gudz Bæſoonu fyrer Munnen. Jeg lofa, ſagde Aſce-tica, ad byggia þier eitt Alltare i allra Manna Hiortum, æ hverju Trua-rennar og Kiærleikans Elldur ſkal Jafnadarlega brenna, og þeſſ Loge Nætt ſem Dag uppſtijga fyrer þig.

Og jeg, ſagde Catechetica, jeg ſa-manſafna þeim Omindugu, jeg vil færa Bornen til ſindranna kiæraſta Vinar. Jeg vil giora þa Eijnfolldu og Vankunnugu vijſa, og Saulu-

hiælplege, alleina fyrer þad Orded, af Kroßenum. - - - - - - Hier hræred Jorden sig, Soolen hoppade, og Einglarner ad Himnenum æptu sigur Op. Strax þar efter fetade Logspeken framm, i þvi hun nædlægde sig, byrjudu Skijen ad driupa af Riettlæte, og Regnbogen liet sig siad i allre sinne Prakt. Forsiktugleijke, Umsorg, Froomleijke, Sannleijke, Uppriktugleijke og Kiærleijke, þar hofdu sinn Bustad i hennar Hiarta, brutu framm, og lijstu ut af hennar ædsioonu; hun hafde sitt Foruneite med sier; hun bar eina Book, sloo henne upp, og hiellt henne, under þess slegna Biargs vellande Kelldu, med þessum Ordum: Lattu þitt Blood nidurdriupa ad mijn Log, þu allrarveralldarennar Doomare! O Borgen fyrer þad Sekudu. Himneske Talsmadur!

mádur! Drotten vort Riettlæte! leidsaga mier med þijnum Sannleijks Anda, so skal mitt Sverd, og mijn Metaskaul, vera alldeiles uppoffrud til þijns Rijkes Þioonnustu og Vardveitslu.

Nu efterfijlgde Lækningar-Konstenn. Hennar ædrudlegt Hijrlinde, vitnade um hennar Higginde, Truskap, ærverkne, og um Medlijdan. þu Lijkamans og Sælarennar Endurlausnare, þu Meistare til ad hiælpa: almættuge Lækner! soleides talade hun, og so jeg þijn Frelsada Ambætt, giore Kniefall, og bid um þinn deijanda Kiærleika, jeg bid um þijna fullkomna Blessan, þijns bloduga Offurs, til minnar Konstar. þijnar Þijssler og Þijnu, til Hægdar, þitt Blood til ædreifingar, þijna Strauma til Lækningar, og þinn

Dauda

Dauda til Lijf. Hun var ecke allein-
na, henne fylgde Chirurgien, hun
sijndest ad renna Augunum a hans
Under, sem er bæde Gud og Madur.
Enn Frelsarenn blies nidur af Kroße-
num, i peirra aasioonur, einum: Lijfs-
anda, sem soleides utbreidde sig, ad
madur a Golgatha, heirde og so
lijkame peirre Daudu ad hræra sig, og
koma a Fætur aftur.

Tilsijdst sa madur enn nu sinn
Lærdooms-Lister ad frammkoma:
Lærdoomur Tungumallanna,
Sprok-Konsten, Skialdar-Kon-
sten, Musikurenn og Malara-
Konsten; allar sierdeiles frijdar a-
sijndum og brennande af Efterlongun,
ad medtaka pann Krosßfesta, Morgun-
roden droo framme fyrer peim, og
Kvolldrodenn fylgde peim efter. Pær
tilbædu og ræddu soleides, med sann-
re Audmikt og diupu Kniefalle: Os
kallar madur almennelega pær frij-
dustu medal allra Lærdoomslistanna;

enn

enn vier vanvyrdunst og so uppa Otelianlega Maata, fyrer thad skammarlegasta Misbruk, til Faafeingelegra Sinda. Thu Mannkinsens Endurlausnare; thu ert og so allra Lærdooma Endurlausnare vort Athvarf er under thijnum Krosse; thu frijdaste medal Mannana sona, af thier vilium vierlaana voru frijdleika, og æfenlega ad fordast og afvenda ollum odrum liootum Lærfum og Sindatotrum.

Sprokkonsten byrjade med thusund Tungum, ad tala og skrifa. Hun vellade upp og floode yfer, lijka sem Yferfall mikellra Vatna-Strauma, thar stijgur upp, og yferflæder allt Landed. Med thier thu Lijfsens Ord vil jeg uppfilla Tungumaal, allra Kinkvijsla, lijka sem aa Hvijtasunu Hatijdenne, alldrej skulu thær betur Klingia, enn thegar thær tala um thig, thitt Nafn og thijnar Daadsemder.

Lær-

Lærdoomur Tungumaalanna stood leinge maallaus af Forundran, til hun endelega efter laanga Þogn, med sannre Audmykt og grætande Tærum bad um Hreinsun, ad Seraphin med Elldtaungenne mætte taka eitt glooande Elldkol, af Fridþægingar Alltarenu, og snerta, og heijlagar giøra hennar Varer. - - - Nu vard hennar Tunga miuk og lidug, hun sagde: Nu vil jeg tala um þig, Immanuel, so Himen og Jord skulu leijka ad Reijde skiaalfe.

Skialldar-Konsten i fyrstu byrian full af Oframa og skammadest sijn, enn til sijdst upptendrud og brennande sem Elldur, byriade ad singia so mektuglega sem Isai Son, himnesk sem eirn Guds Seraphin.

Saungva-Konsten, Musica, hafde grætted biturlega, enn nu fieck hun Davids Hørpu sier i Høud, og spilade til Dict-Konstarennar fagra

Saungs,

Saungs, þvj Slautarada Lambe til Æru og Dijrdar, med Paradijsar Toone. Himenenn var nu alldeiles a Golgatha, og Einglarner hroopudu Frijdan og fagran hvellande Hlioom, singiande og spilande a sijnar Horpur.

Maalara-Konsten, sem var uppfillt af Saargrætelegu angre og Trega, havde leinge skijlt sitt Andlit nidurbeikt i Stuf og Øsku, reiste sig þoo endelega a Fætur, og vogade med einum nijum Pensel ad afmaala þann allra Frijdasta, sem er Hvijtur og Naudur, og giora eina Lijking af hans forundrunarlegu Giordningum. Sierdeiles lagde hun sig efter ad treffa JEsu Pijslar Mind, og ecke ad gleima þvi minsta.

Nu var Herskarenn til Enda. Til Endalyktar sungu allar einstemmande og med einum Munne, eitt Hatijdarlegt og gegnum þrœingiande: Gude Lof og Dijrd.

Jeg

Jeg vard yfer allann Mæta fraa mier Numenn, af Glede, lijka sem jeg hefde vered i þann þridia Himenn uppnumenn, mitt Blood kom i eijna yfermæta sterka Hræringu, so jeg uppvakнade, og Oskade, med Fagnadar Taarum, ad jeg þoo einhvørntijma hier i Heijme, mætte upplifa soddan eins inntakande Draums Uppfillijngu.
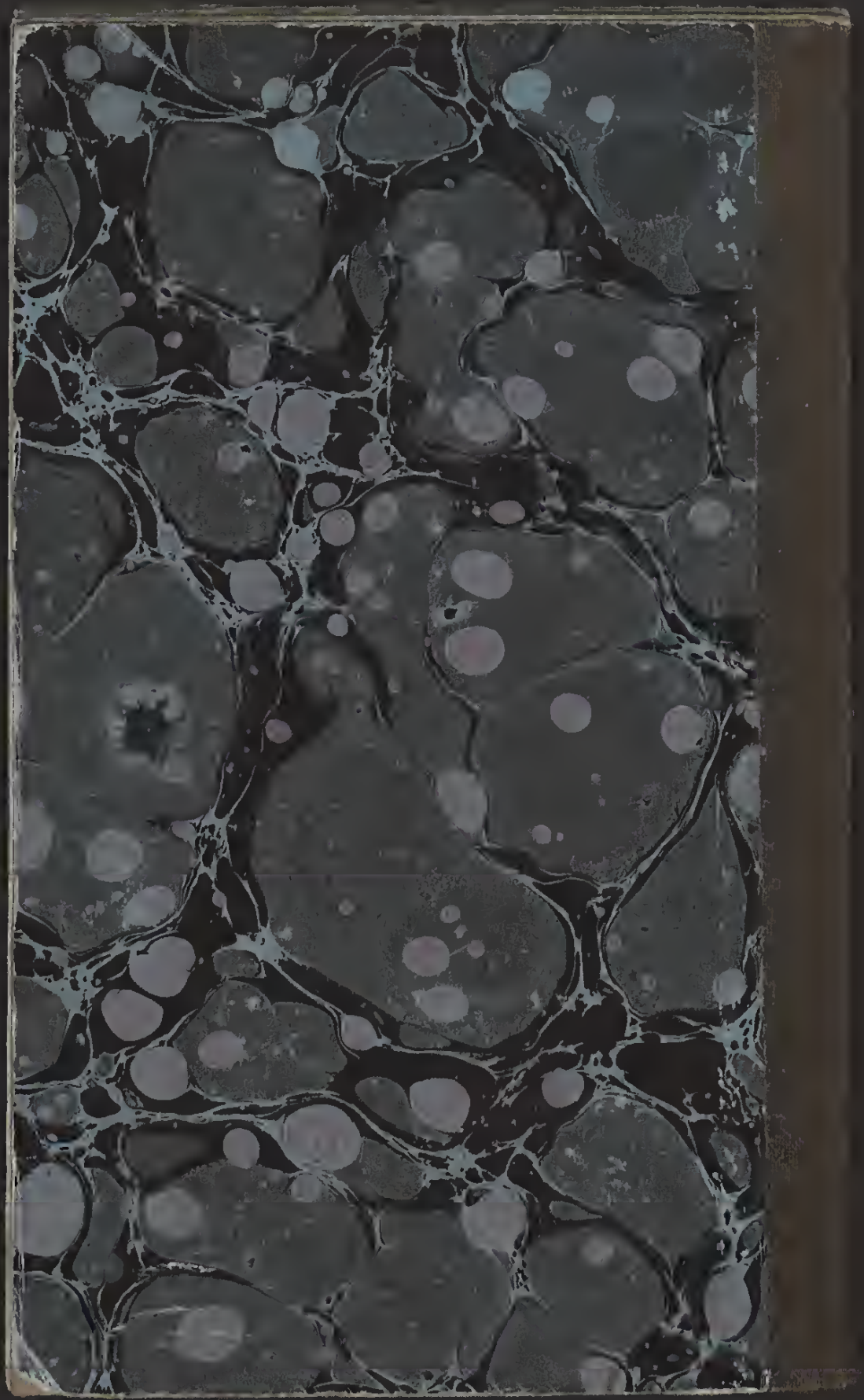
Þetta er þad, Hattvyrdande Tilheijrendur, hvad jeg Oska siaalfum mier.